

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen – ajankohtaista

Miksi hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimia tarvitaan myös poikkeusoloissa?

- Poikkeusoloissa on tärkeä huolehtia ihmisten hyvinvoinnista ja terveydestä.
- Psyykkinen jaksaminen on koetuksella, samalla myös toimintakyky ja fyysinen kunto voi heikentyä.
- Sosiaalisten kontaktien katkeaminen voi lisätä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä.
- Eri elämäntilanteessa olevien ihmisten tarpeet ovat erilaisia.
- Lapsiperheet, nuoret, työikäiset ja ikääntyneet tarvitsevat erilaisia asioita arjen tueksi.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimilla:

- Ehkäistään palvelutarpeen lisääntymistä
- Vähennetään koronakriisin haittoja ennalta
- Helpotetaan paluuta arkeen poikkeusolojen jälkeen

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimien kohdentaminen poikkeusoloissa

Arjen hyvinvointia edistäviä asioita poikkeusoloissa ovat mm:

- Arjen rutiinit kotona
- Stressin hallinta
- Liikkuminen
- Säännöllinen ateriarytmi ja monipuolinen ruokavalio
- Sosiaaliset suhteet ja yhteisöllisyys
- Päihteettömyys, tupakoimattomuus sekä omasta ja läheisten turvallisuudesta huolehtiminen

Yleisesti ihmiset löytävät itse keinoja selviytyä muuttuneessa arjessa. Tällöin esimerkiksi informointi ja tukimateriaali riittää tueksi.

Toiminnassa on erityisen tärkeää tunnistaa ne haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, jotka eivät ole palvelujen piirissä, eivät kykene käyttämään digitaalisia palveluja ja joiden tukiverkot ovat heikot.

Erityisesti huomiota tulee kiinnittää haavoittuviin ryhmiin ja heidän tavoittamiseen

Toiminnassa tällä hetkellä tärkeää on tunnistaa erityisesti ne haavoittuvassa asemassa olevat henkilöt, jotka eivät ole palvelujen piirissä, eivät kykene käyttämään digitaalisia palveluja ja läheiset ovat kaukana tai ovat yksin.

Haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä ovat esimerkiksi :

- Lapsiperheet, joilla mahdollisia ongelmia arjen hallinnassa
- Mielenterveysongelmista kärsivät, erityisesti nuoret
- Ikääntyneet
- Maahanmuuttajat
- Vammaiset
- Asunnottomat ja tilapäistä majoitusta tarvitsevat
- Työttömät ja vähävaraiset
- Vaikeasti päihdeongelmaiset

Esimerkki: nuorison hyvinvoinnin tukeminen

Nuorten hyvinvointia voivat heikentää:

- Arjen rutiinien muuttuminen ja tukiverkon heikkeneminen
- Liikkumisen vähentyminen ja ravitsemuksen heikentyminen
- Sosiaalisten suhteiden muuttuminen
- Päihteiden käytön lisääntyminen
- Rajoitusten rikkominen
- Epämääräinen huoli tilanteesta
- "Kadonneet" nuoret

Edistävät toimet:

- Etsivän nuorisotyön toiminta verkossa
- Jalkautuvan toiminnan jatkaminen varovaisuutta noudattaen
- Opiskeluhuollon toimijat voivat aktiivisesti myös verkon kautta kysyä nuoren kuulumisia
- Opiskeluhuollon palvelujen tulee olla oppilaiden ja opiskelijoiden saatavilla
- Tiivis yhteistyö opetustoimen kanssa

Esimerkki: työikäisten hyvinvoinnin tukeminen

Huoli:

- Työstressi ja koronastressi
- Turvattomuuden tunteen lisääntyminen
- Liikkumisen vähentyminen ja ravitsemuksen heikentyminen
- Mielenterveyden ongelmien lisääntyminen
- Päihteiden käytön lisääntyminen
- Perheen sisäisten ongelmien kärjistymisen
- Etätyön heikko ergonomia
- Lomautukset, työttömyys ja taloudelliset huolet

Toimet:

- Tukien ja päätöksien saamisen sujuvuus ja nopeus
- Palveluiden saatavuuden turvaaminen etäpalveluina ja kasvokkain
- Stressin hallinta ja mielenterveyttä edistävät toimet
- Vanhemmuuden tuki sekä vanhempien vertaistuki
- Ruoan etämyynti ja kuljetuspalvelut
- Netin liikuntatuokiot
- Työyhteisön tuki, esimerkiksi yhteiset Skype-kahvitunnit
- Ehkäisevän päihdetyön vahvistaminen
- Etsivän työn vahvistaminen

Esimerkki: ikääntyneiden toimintakyvyn ylläpito ja edistäminen

Toimintakykyä voivat heikentää mm:

- Liikkumisen vähentyminen
- Yksipuolinen ravitseminen
- Sosiaalisten kontaktien ja virikkeiden vähyys
- Yksinäisyys ja pelko yksin jäämisestä
- Palvelujen ja digitaalisten palvelujen ulkopuolelle jääminen
- Lisääntynyt päihteiden käyttö

Edistävät toimet:

- Mielekäs tekeminen ylläpitää vireyttä, virkistää muistia ja parantaa unta. Pienikin toimeliaisuus lisää elämänhallinnan tunnetta ja edistää hyvinvointia
- Säännöllisen liikkumisen avulla turvataan ikääntyvän toimintakyky ja edistetään itsenäistä selviytymistä
- Hyvinvointia, toimintakykyä ja terveyttä ylläpitävä ruokailu on tärkeää myös poikkeusoloissa. Apuna voivat olla erilaiset kaupassakäyntipalvelut ja kotiateriapalvelut, videovälitteiset ohjatut ruokailut tms.
- Uusien toimintatapojen löytäminen ikääntyneiden hyvinvoinnin tukemiseen ja vuorovaikutuksen toteuttamiseen
- Paikallisen median kanssa tehtävä yhteistyö. Esimerkiksi radioon ja TV:hen ikäihmisille sopivaa ohjelmaa ja jumppatuokioita.

Kuntien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimet tukevat ihmisten arkea poikkeusoloissa

- Olemassa olevien verkostojen hyödyntäminen ja uusien työmuotojen löytäminen
 - Kuntien, järjestöjen, yritysten ja seurakuntien yhteistyö on edellytys, jotta tukea voidaan tarjota erilaisiin tarpeisiin ja sovittaa toimia yhteen. Näin kyetään tunnistamaan myös heikoimmassa asemassa olevien ihmisten tuentarpeet ja vastaamaan niihin.
- Olemassa olevien resurssien hyödyntäminen ja uudelleen suuntaaminen
 - Useat kunnat ovat kohdentaneet resursseja uudella tavalla. Näin on välttytty lomautuksilta ja samalla vahvistettu hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintoja, joilla tuetaan ihmisten arkea.
- Neuvontaa ja keskusteluapua on tarjolla runsaasti eri toimijoiden toimesta ja erilaisin keinoin
 - Kunnat ja järjestöt tarjoavat monipuolisia etäneuvontapalveluja eri kohderyhmille. Esim. psykososiaalinen tuki, ikäihmisten keskusteluryhmät ja käytännön apu, koulunkäyntiin liittyvä neuvonta, päihdeneuvontapuhelimet, omaishoitajien ja läheisten tukiryhmät ja työikäisten työ- ja toimintakyvyn tuki sekä elintapaohjaus.
- Arjen tukea tarjotaan jo monin eri tavoin ja eri kohderyhmille
 - Kunnat ja järjestöt ovat käynnistäneet jo monipuolisia toimintakyvyn edistämisen virtuaalipalveluita. Lisäksi esimerkiksi koulut ovat järjestäneet mahdollisuuksia noutaa ruokaa koululta ja ruokailla kouluissa.
- Liikuntaa, kulttuuria ja muuta tekemistä eri kohderyhmille
 - Palveluja tarjotaan erityisesti netin välityksellä. Lisäksi käytetään myös mediaa, Whats-App ryhmiä, kotiin lähetettäviä harjoitteita, puhelinsoittoja jne.

VALTIONEUVOSTON PERIAATEPÄÄTÖS HYVINVOINNIN, TERVEYDEN JA TURVALLISUUDEN EDISTÄMISESTÄ

- Linjaa niitä toimia, joilla suomalaisten hyvinvoinnin ja terveyden eriarvoisuus saadaan vähenemään vuoteen 2030 mennessä.
- **Päämääränä on turvata suomalaisten kestävä hyvinvointi kaikissa väestö- ja ikäryhmissä.** Tämä voi toteutua, kun ihmiset voivat mahdollisimman hyvin, heillä on hyvä työ-, opiskelu- ja toimintakyky ja he kokevat voivansa vaikuttaa omiin asioihinsa.
- Julkisen hallinnon ja rakenteiden muutos tukee kaikkien ihmisten omaa toimijuutta ja arjen sujuvuutta.
- On osa YK:n kestävä kehityksen tavoiteohjelman (Agenda 2030) toimeenpanoa Suomessa.
- Tukee hallitusohjelman tavoitteiden toimeenpanoa ja toimeenpanee osaltaan ministeriöiden strategisia tavoitteita sekä hyvinvointitalousajattelun vahvistumista.

TAVOITTEIDEN SAAVUTTAMINEN EDELLYTTÄÄ TOIMIA KAIKILLA HALLINNONALOILLA

Toimien johdosta:

- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden eriarvoisuus vähenee
- Toiminnan painopiste siirtyy hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämiseen, työ-, opiskelu- ja toimintakyvyn tukemiseen sekä ongelmien ehkäisyyn
- Työelämän monimuotoisuus lisääntyy, jokaisen työikäisen työpanos on tärkeä ja sen antamiselle luodaan mahdollisuus
- Julkishallinto, kansalaisyhteiskunta, yritykset ja elinkeinoelämä tekevät yhteistyötä ihmisten hyvinvoinnin vahvistamiseksi
- Ymmärrys ihmisten hyvinvoinnista edellytyksenä kestäväälle talouskasvulle ja yhteiskunnan sekä talouden vakaudelle lisääntyy
- Ihmisten käytössä on monipuolisia keinoja edistää hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta
- Palvelu- ja etuusjärjestelmä edistävät hyvinvointia ja terveyttä kokonaisvaltaisesti
- Digitaaliset ratkaisut tukevat kaikkien ihmisten mahdollisuuksia toimia ja käyttää palveluja sekä ovat turvallisia
- Eri hallinnonaloilla on yhteiset tavoitteet, jotka pohjautuvat yksilöiden ja yhteisöjen lähtökohtien sekä niihin yhteydessä olevien tekijöiden parempaan ymmärtämiseen.

PAINOPISTEET

1. Kaikille mahdollisuus osallisuuteen
2. Hyvät arkiympäristöt
3. Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävä toiminta ja palvelut
4. Päätöksenteolla vaikuttavuutta

Kunnan strateginen johtaminen – hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen

STM 29 / 10 / 2019

julkishallinto – yksityiset toimijat – järjestöt

Tiedolla johtamisella vaikuttavuutta

- Hyvinvointikertomus ja -suunnitelma
 - Indikaattorit ja kokemustieto
- Seuranta, arviointi ja raportointi
- Vaikutusten ennakoarviointi (EVA) suuntaa päätöksiä ja toimeenpanoa

Rakenteet ja resurssit kunnossa

- Toimivat toimeenpanon rakenteet
 - Poikkihallinnollinen ohjaus
 - Työryhmät teemoittain
 - Yhteen sovittaminen
- Rahoitus ja henkilöstö mitoitetaan tietoon perustuvaan tarpeeseen

Asukkaat osallisina ja aktiivisina toimijoina

Osaaminen ajan tasalla

Toteutus toimialoittain

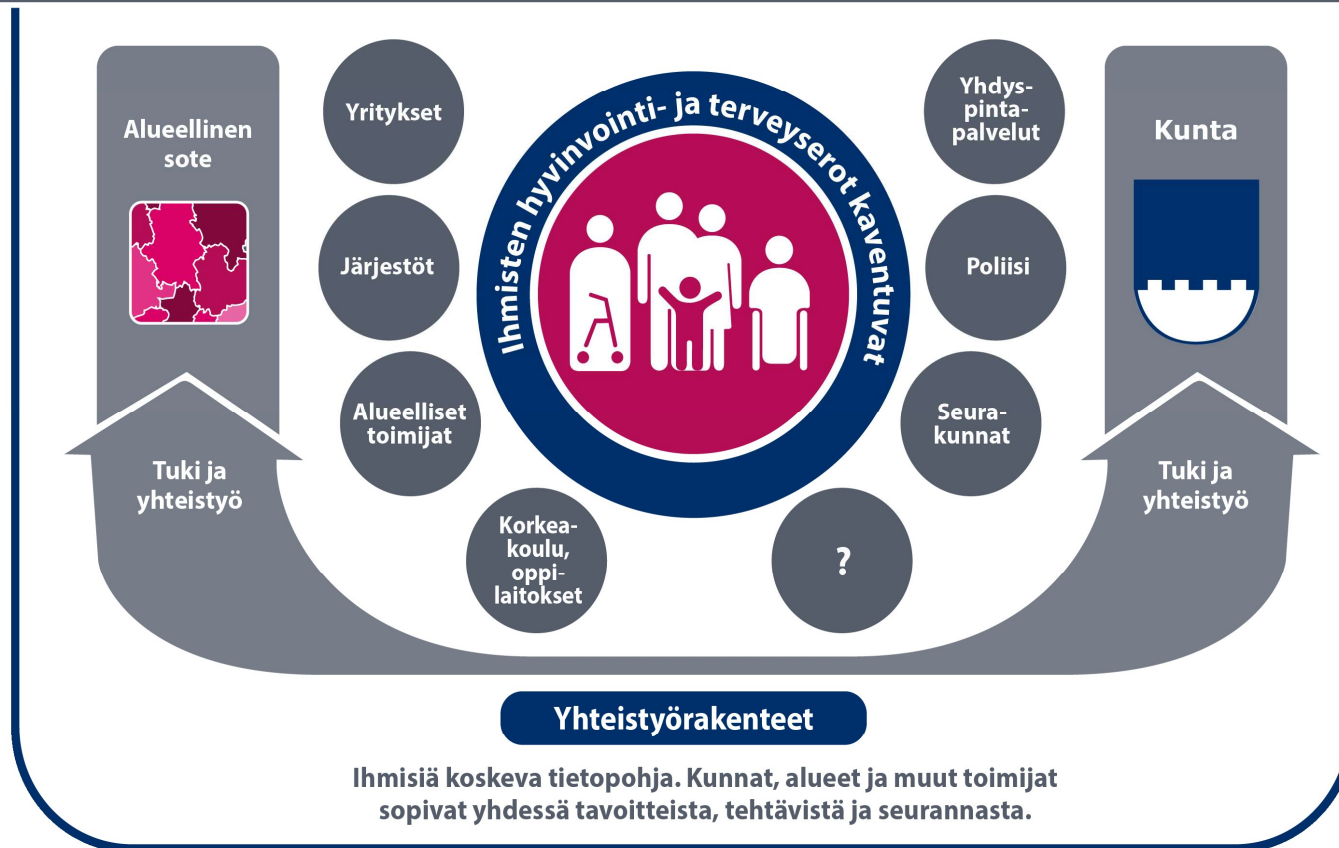
Hyvät käytännöt pysyvään käyttöön

Sote-uudistus

Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen on yhteinen tehtävä

STM 20 / 10 / 2019

Esimerkkejä maakunnan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden sekä ehkäisevän päihdetyön tuesta kunnille:

- maakunnan sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijapalvelut, kuten hyvinvointikertomuksen tekemiseen ja ennakkoarviointiin liittyvä tuki ja koulutus,
- hyvinvointi- ja terveystiedon tuottaminen kunnille sekä tuki niiden tulkitsemiseen
- ehkäisevän päihdetyön ja turvallisuuden asiantuntijatuki
- väkivallan ja tapaturmien ehkäisyn koordinointi ja tuki
- valtakunnallisten ohjelmien ja linjausten toimeenpanon tuki.

Yhteistyörakenteet sovitaan alueellisesti yhteistyössä kuntien, järjestöjen, seurakuntien ja muiden toimijoiden kanssa.

Sote-uudistus

Valtionavustushaut keväällä 2020

Valtion tuki alueelliseen sote-valmisteluun:

- Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –ohjelma rahoittaa peruspalveluiden toiminnallista kehittämistä.
- Sote-rakenneuudistuksen valmistelua tukevat hankkeet (vapaaehtoinen alueellinen yhteistyö ja yhteinen valmistelu).
- Haku on päättynyt. Päätökset tehdään 30.6.2020 mennessä.

Keväällä lisäksi muita valtionavustushakuja, joissa jaetaan yhteensä noin 25 miljoonaa euroa esimerkiksi

- mielenterveysosaamisen vahvistamiseen kunnissa
- itsemurhien ehkäisyyn
- työelämään kuntouttavien mielenterveyspalvelujen ”IPS - sijoita ja valmenna!” -kehittämistä toteuttaville hankkeille
- asunnottomuutta vähentävien sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittämistä vuosina 2020–2022 toteuttaville hankkeille
- kunnille ja kuntayhtymille työkyvyn tukemiseen vuosille 2020–2022
- vammaisten henkilöiden henkilökohtaisen budjetoinnin kokeiluhanke 2020-2021
- lastensuojelun monialainen kehittäminen 2020-2022
- sosiaalialan osaamiskeskuksille sosiaalihuollon ammattilaisten kirjaamisvalmennukseen
- Lisätietoja: <https://stm.fi/rahoitus-ja-avustukset/valtionavustukset/kevaan-2020-valtionavustushaut>

Sote-uudistus

Tukimateriaalia kuntien käyttöön

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen kunnassa koronaepidemian aikana (THL):

<https://thl.fi/fi/web/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistamisen-johtaminen/ajankohtaista/hyvinvoinnin-ja-terveyden-edistaminen-kunnassa-koronaepidemian-aikana>

STM:n antamat viranomaisohjeet ja päätökset koronavirustilanteessa

<https://stm.fi/stm-ohjeet-koronavirustilanteessa>

Innokylään koottavat käytännöt

- Kuntien käytännöt koronaepidemian ja poikkeusolojen aikana
- Järjestöjen käytännöt koronaepidemian ja poikkeusolojen aikana
- Kansainväliset käytännöt koronaepidemian ja poikkeusolojen aikana

Yhdessä takaisin arkeen

- Ylläpidetään väestön hyvinvointia, terveyttä ja toimintakykyä
 - Vahvistetaan ja aktivoidaan toimijaverkostoa
 - Vahvistetaan osallisuutta ja yhteisöllisyyttä
 - Käytetään toimivia hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen toimintamalleja
 - Kehitetään tarvittaessa uusia toimintatapoja
 - Pidetään huoli, että kaikki pysyvät mukana
-
- Ehkäistään palvelutarpeen lisääntymistä
 - Vähennetään koronakriisin haittoja ennalta
 - Helpotetaan paluuta arkeen poikkeusolojen jälkeen

